

بررسی نقاط اشتراک و افتراق روایت‌های ارائه شده در یادمان‌های هویزه، شلمچه، طلائییه و اروندرود

محمد محمدپور*

<p>یادمان‌های مناطق عملیاتی؛ به‌ویژه در استان خوزستان که هدف اصلی تجاوز عراق بوده است، یادآور دلاورمردی‌ها و ازجان‌گذشتگی‌های جوانان ایران اسلامی است. این مناطق متبرک هر ساله میعادگاه زائران و عاشقان بسیاری است که از اقصی نقاط کشور رهسپار این مناطق می‌شوند.</p> <p>یکی از موارد ضروری در زمینه روایت‌های مطرح شده در یادمان‌ها، مطالعه و بررسی مطالب مطرح شده توسط راویان کاروان‌های راهیان نور است. که باید در ابعاد و جوانب گوناگون انجام شود. این امر خطیر، رسالت تاریخی مراکز علمی و پژوهشی فعال در حوزه دفاع مقدس است. مهمترین مرکز تخصصی "مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس" است که تألیفات پژوهشی و اسنادی متعددی منتشر نموده و در دست انتشار کرد. در این نوشتار روایت‌های راویان کاروان‌های راهیان نور در چهار مورد از یادمان‌های استان خوزستان به اختصار بررسی می‌شود. در این پژوهش تلاش شده است که محورهای اصلی و نقاط اشتراک و افتراق روایت‌های هر یادمان به تفکیک ارائه شود. همچنین روایت‌های بالقوه‌ای که در هر یادمان می‌تواند مطرح گردد، بیان شده است.</p> <p>واژگان کلیدی: یادمان‌های دفاع مقدس، روایت‌ها، مناطق عملیاتی.</p>	<p style="text-align: center;">چکیده</p>
--	---

مقدمه

۱- یادمان هویزه

از مجموع بیش از سی روایت ضبط شده در این یادمان، تنها سه روایت پیاده شده است تعداد روایت‌های بیان شده در این یادمان، متفاوت و متنوع می‌باشد اما در این پژوهش (اشتراک و افتراق) به سه روایت استناد شده است که عبارت‌اند از: روایت دکتر مهدی تلوری، روایت سرهنگ حسین فتحی و روایت عظیم ابراهیم‌پور.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس با توجه به اینکه مناطق عملیاتی اروندرکنار، شلمچه، طلائییه و هویزه از یادمان‌های پر بازدید راهیان نور در اواخر هر سال می‌باشد در اسفند ماه ۱۳۹۳ تیم‌های کارشناسی خود را به این یادمان‌ها اعزام نمود تا با بررسی میدانی روایت‌های ارائه شده از سوی راویان استقراری و کاروانی، آخرین وضعیت روایت‌گری در یادمان‌های مزبور را مورد ارزیابی قرار دهد در نوشتار پیش‌رو محورهای اصلی هر روایت و موارد اشتراک و افتراق آن بررسی شده است.

○ محورهای اصلی روایت دکتر مهدی تلوری**
چگونگی شهادت و بیان ویژگی‌های شهید سید

* پژوهشگر مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

** گزارش محمد محمدپور از روایت دکتر مهدی تلوری در یادمان شهدای هویزه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳.

ردیف	نقاط اشتراک	ردیف	نقاط افتراق
۱	جغرافیای منطقه عملیاتی (روایت دوم و سوم).	۱	بررسی ابعاد و جنبه‌های شخصیتی شهید علم‌الهدی [روایت اول].
۲	عملیات نصر و شهادت سیدحسین علم‌الهدی (فرمانده سپاه هویزه).	۲	نقش و خدمات فرماندهان نیروی هوایی ارتش و هوانیروز [روایت دوم].
۳	ولایت‌مداری و تکلیف‌مداری شهدا.	۳	اشاره به جنایات ارتش عراق در روستای احمدآباد سیار یا شهدای کرخه‌نور. [روایت سوم]
۴		۴	اشاره به جنایات صدام در هویزه [روایت دوم].

جدول شماره ۱

○ محورهای اصلی روایت حسین یکتا *
بخش اول: جغرافیای شلمچه؛ مرزهای آبی و خشکی

بخش دوم: تاریخ شلمچه
- اشاره‌ای مختصر به چگونگی ورود عراق به خرمشهر (۹۵۳۱)، رشادت‌های محمد جهان‌آرا و شریف قنوتی در خرمشهر و خروج ارتش عراق از این منطقه در سال ۷۶۳۱.

- عملیات‌های منطقه شلمچه بیت‌المقدس، کربلای ۴ و کربلای ۵ و حمله عراق به شلمچه بعد از پذیرش قطعنامه ۸۹۵ توسط ایران.

- موانع زمینی و هوایی منطقه شلمچه (سیم‌خاردار، میادین مین، کانال‌ها، دژها، موانع نونی‌شکل، آب‌گرفتگی، کانال پرورش ماهی و پنج‌ضلعی، تانک‌های T ۷۲ و T ۵۵ و آواکس‌های اطلاعاتی، میگ ۲۹ شوروی، هواپیماهای بمب‌افکن توپولف و گازهای شیمیایی)

- تشبیه خاک شلمچه به خاک کربلا.
- تأثیر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی بر

و مطالعات انجام‌شده در این زمینه می‌توان گفت که یادمان هویزه ظرفیت دو روایت اصلی و چند روایت تلفیقی را دارد: نخست، روایت معمول؛ یعنی موضوعات مربوط به عملیات نصر و نقش شهدای دانشجوی پیرو خط امام که فرمانده آنان سید حسین علم‌الهدی در این عملیات به شهادت رسید؛ دوم، روایت شهادت دسته‌جمعی اهالی روستای احمدآباد سیار که نیروهای ارتش بعثی عراق آنان را به دلیل کمک به یک خلبان ایرانی و نیروهای مردمی و سپاه پاسداران به شهادت رساندند و به شهدای کرخه‌نور معروف‌اند. در روایت‌های تلفیقی از سیره شهدا، تجاوز عراق، جناح شمالی عملیات بیت‌المقدس و... می‌توان استفاده کرد.

۲- یادمان شلمچه

در یادمان شلمچه حدود سی روایت ضبط شده که فقط سه روایت پیاده و از آن گزارش تهیه شده است:
۱. روایت حسین یکتا. ۲. روایت محمد جوانمرد. ۳. روایت محمد احمدیان. محورهای اصلی این روایت‌ها عبارت است از:

* گزارش محمدجواد اکبریور بازگانی از روایت حسین یکتا در یادمان شلمچه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳.

بررسی نقاط اشتراک و افتراق روایت‌های ارائه شده در یادمان‌های هویزه، شلمچه، طلائی و اروندرود

تحولات منطقه غرب آسیا فلسطین، مقاومت لبنان، بیداری اسلامی و ...
بخش سوم: ادبیات عاشورایی (توسل به ائمه، دعوت به مهمانی شهدا)
- اشاره به نحوه شهادت حاج احمد کریمی در منطقه.
- بیان خلوص نیت شهدا و آگاهی از شهادتشان.
- ملاقات با شهدا.
بخش چهارم: ریاضی منطقه؟
ولایت‌پذیری شهدا

O نقاط اشتراک و افتراق یادمان شلمچه
با مطالعه روایت‌های مطرح‌شده در یادمان شلمچه، روایت حسین یکتا در شلمچه را می‌توان روایتی معیار برای این یادمان دانست. این روایت به‌گونه‌ای مطلوب و شایسته مباحث نظامی عملیاتی و معرفتی را مطرح کرده است. سایر روایت‌ها در مقایسه با روایت یکتا نقایصی دارند که به‌صورت موردی به آنها اشاره می‌شود: محمد جوانمرد در روایت خود مباحث نظامی عملیاتی چندان توجه نکرده و تلاش وی در جهت ایجاد تحول روحی در مخاطبین با طرح تعابیر معرفتی بوده است. روایت محمد احمدیان نیز چنین ساختاری دارد.

ظرفیت‌های یادمان هویزه برای بیان روایات
در منطقه شلمچه برخلاف هویزه، به‌دلیل موقعیت ویژه شلمچه که دروازه بصره و محل دسترسی عراق به خرمشهر و آبادان است، عملیات‌های زیادی انجام شده است. به همین دلیل تعداد روایت‌های این یادمان بیشتر و متنوع‌تر است. باوجوداین اکثر روایان می‌کوشند مجموع وقایع و عملیات‌هایی که در منطقه شلمچه رخ داده است را به اختصار و به‌صورت گذرا برای خوانندگان مرور کنند.

۳. یادمان طلائی

تعداد روایت‌هایی که در یادمان طلائی ضبط شده

O محورهای اصلی روایت محمد جوانمرد*
- معرفی شلمچه و رشادت رزمندگان با تعابیر معرفتی.
- بیان حال‌وهوای رزمندگان در شب عملیات.
- معرفی وضعیت جغرافیایی منطقه عمومی شلمچه.
- تشریح چگونگی ورود عراق به خاک ایران و سقوط خرمشهر.
- اشاره به عملیات‌های منطقه شلمچه (عملیات‌های بیت‌المقدس، رمضان، کربلای ۴ و ۵).
- تشریح وضعیت داخلی و بین‌المللی هم‌زمان با عملیات‌های کربلای ۴ و ۵.
- شرح عملیات کربلای ۵ و عملیات تکمیلی کربلای ۸.

O محورهای اصلی روایت محمد احمدیان**
- دل و جرئت پریدن؛ برای عزیمت به شلمچه.
- اشاره به گرمای منطقه شلمچه در زمان اجرای عملیات بیت‌المقدس.
- بیان نمونه‌ای از تأسی رزمندگان شهید به ابا

* . گزارش امیرمحمد حکمتیان از روایت محمد جوانمرد در یادمان شلمچه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۴.
** . گزارش امیرمحمد حکمتیان از روایت محمد احمدیان در یادمان شلمچه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳.

ردیف	نقاط اشتراک	ردیف	نقاط افتراق
۱	جغرافیای منطقه عملیاتی شلمچه.	۱	تأثیر جنگ تحمیلی بر تحولات منطقه خاورمیانه (بیداری اسلامی) : [روایت اول]
۲	چگونگی ورود عراق به خوزستان و سقوط خرمشهر [روایت اول و دوم].	۲	اشاره به شهادت حاج احمد کریمی در منطقه [روایت اول]
۳	موانع و استحکامات عراق در شلمچه [روایت اول و سوم]	۳	تکلیف‌مداری و ولایت‌پذیری شهدا [روایت اول]
۴	اشاره به عملیات‌های انجام شده در شلمچه	۴	اشاره به حال و هوای رزمندگان در شب عملیات [روایت دوم]
۵	ادبیات عاشورایی؛ توسل به ائمه و مهمانی شهدا- خلوص نیت و... [روایت اول و سوم]	۵	تشریح وضعیت داخلی و بین‌المللی همزمان با عملیات کربلای ۴ و ۵ [روایت دوم]
		۶	اشاره به نحوه شهادت فرمانده گردان راوی؛ گردان کمیل از لشکر ۱۰ سیدالشهدا ^(ع) [روایت سوم]
		۷	اشاره به مشقات دوران تفحص پیکرهای شهدا در خاک عراق [روایت سوم]

جدول شماره ۲

نیز قریب به ۵۲ روایت است که از این میان، چهار طلائیه. روایت پیاده‌سازی شده که محورهای اصلی، و موارد مشترک و متفاوت آنها به شرح می‌باشد.

- تبیین وظایف و مأموریت‌های قرارگاه نصرت سپاه.

- شرح عملیات و نکات کلیدی آن:
 الف) خارج‌شدن منطقه از بن‌بست با ابتکار عمل انتخاب محسن رضایی به سمت فرماندهی سپاه.
 ب) شهادت معاون اول و دوم لشکر ۳۱ عاشورا (حمید باکری و مرتضی یاغچیان).

ج) بازنشدن محور طلائیه و اصرار فرماندهان عالی جنگ بر تداوم نبرد با وجود آشفستگی برخی یگان‌ها. (لشکر ۴۱ ثارالله): مجروح‌شدن حسین

○ محورهای اصلی روایت دکتر حسین اردستانی*
 - اشاره به مناطق عملیاتی جنگ ایران و عراق (به‌ویژه جبهه جنوب).
 - گریزی به سابقه عملیاتی منطقه طلائیه.
 - تشریح موقعیت جغرافیایی منطقه عملیاتی

* گزارش حسین عسکری موفق از روایت دکتر حسین اردستانی در یادمان طلائیه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۲.

- اشاره به افزایش تلفات خودی به دلیل استفاده دشمن از سلاح شیمیایی.
- عملیات خیبر به‌عنوان اولین عملیات آبی خاکی و مقدمه تشکیل نیروی دریایی سپاه.
- یادى از شهدای شاخص منطقه؛ شهید همت، شهید خرازی، شهید باکری و بیان ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری و ابعاد معنوی حیات آنان.
- تأکید بر شاخصه‌های رفتاری شهدای دفاع مقدس مانند: ولایت‌مداری، تکلیف‌مداری، اخلاص و مقاومت به‌عنوان عوامل پیشرفت همه‌جانبه نظام اسلامی.

○ محوره‌های اصلی روایت محمد احمدیان**

- تشریح موقعیت جغرافیایی منطقه عملیاتی طلائیه.
- اهداف و راهکارهای عملیات خیبر.
- اشاره به محورهای چهارگانه عملیات (پاسگاه زید، طلائیه، هور یا جزایر) و نیروهای هلی‌برن شونده.
- اشاره به سیر عملیات در محورهای عملیاتی (شرح عملیات).
- لبیک فرماندهان به سخن امام در مورد لزوم حفظ جزایر.
- ذکر دو خاطره از رزمندگان در حین عملیات.
- اشاره به مواجهه راوی با مصائب خانواده‌های شهدا و مفقودین در دوران تفحص.
- علت نام‌گذاری طلائیه به قرارگاه حضرت ابوالفضل^(ع).
- یادى از شهید همت و شهید میرافضلى و دعای تحویل سال.

○ محوره‌های اصلی روایت حجت‌الاسلام قرآئی***

** . گزارش اکبر رستمی از روایت محمد احمدیان در یادمان طلائیه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳.
*** . گزارش محمد حمزه‌ای از روایت حجت‌الاسلام قرآئی در یادمان طلائیه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳.

خرازی و اصرار به عقب‌نشینی).
- کیفیت و چگونگی ایستادگی سه یگان ۲۷، ۷ و ۴۱ و تلفات آنها بر اثر شدت درگیری‌ها.
- طلائیه: آوردگاه جهاد، مقاومت و شهادت و جانبازی فرماندهان بزرگ؛ همت و خرازی.
- موضوع حفظ جزایر.
- اشاره به عملیات بدر و رشادت و شهادت مهدی باکری در این عملیات.
- دفاع مقدس سرآغاز دوره جدید تاریخ ایران.
- اشاره به بی‌تکلفی فرماندهان سپاه و احساس مساوات آنها با رزمندگان.
- احساس تکلیف فرماندهان و ولایت‌مداری آنان.

○ محوره‌های اصلی روایت محسن بخشی‌نیا*

- تجلیل از پیشکسوتان عرصه جهاد و شهادت (رزمندگان لشکر ۱۷ علی‌بن‌ابی‌طالب^(ع)).
- تشریح موقعیت جغرافیایی منطقه عمومی طلائیه.
- یادآوری رشادت‌های لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله^(ص) و لشکر ۱۴ امام حسین^(ع).
- تشریح فلش‌های اصلی حمله عراق در ابتدای جنگ.
- پرداختن به علل تداوم جنگ پس از فتح خرمشهر (تلاش برای روشن‌گری در این زمینه).
- لزوم تنبیه متجاوز و اجرای عملیات‌های رمضان و خیبر در همین راستا.
- اشاره به نقش شهید علی هاشمی و هم‌زمانش در قرارگاه نصرت و تکریم تلاش‌های آنان (شناسایی‌های عملیات خیبر و عملیات‌های بعدی در این منطقه).
- تشریح عملیات خیبر، ابعاد و محورهای آن (جزایر مجنون، طلائیه، پاسگاه زید).

* . گزارش سیدمحمد طباطبایی از روایت محسن بخشی‌نیا در یادمان طلائیه، ۱۳۹۳/۱۲/۲۵.

ندارد نیست، اما بیشتر به مباحث معرفتی پرداخته است. روایت‌های سوم و چهارم از نظر اهمیت در درجه‌های بعدی قرار دارند، چراکه در هر دو زمینه کاستی و ضعف‌هایی دارند. در جدول زیر به نقاط اشتراک و افتراق روایت‌های فوق به صورت موردی اشاره می‌شود.

ظرفیت‌های یادمان طلائی‌ه برای بیان روایات

ظرفیت‌های یادمان برای بیان روایات به

در یادمان طلائی‌ه می‌توان هر عملیات را (بدر و خیبر) در یک روایت ذکر کرد. شهادت حاج ابراهیم همت و مهدی باکری در عملیات‌های خیبر و بدر، جانبازی حسین خرازی در عملیات خیبر و... نیز از مواردی هستند که ظرفیت ارائه به صورت یک روایت مستقل را دارند.

تعداد عملیات‌ها، یگان‌های شرکت‌کننده در آن عملیات‌ها، حوادث و اتفاقات آن منطقه و فرماندهان شاخص شرکت‌کننده در عملیات‌های آن منطقه بستگی دارد؛ مثلاً در یادمان طلائی‌ه می‌توان هر عملیات را (بدر و خیبر) در یک روایت ذکر کرد. شهادت حاج ابراهیم همت و مهدی باکری در عملیات‌های خیبر و بدر، جانبازی حسین خرازی در عملیات خیبر و... نیز از مواردی هستند که ظرفیت ارائه به صورت یک روایت مستقل را دارند. در استخراج

روایت‌های مستقل، راویان به سلیقه خود عمل کرده و اغلب می‌کوسند کلیتی از همه حوادث یک منطقه را برای بازدیدکنندگان ترسیم‌کنند، اما استخراج مواردی ناب از این جانبازی‌ها و دلوری‌ها برای در اختیار گذاشتن آنان به مخاطب مطالعه، تحقیق و تأمل بیشتری را می‌طلبد.

۴. یادمان اروند

در یادمان اروند رود نیز همچون یادمان‌های دیگر

- تسخیر چاه‌های نفت جزایر مجنون (ضربه اقتصادی به عراق) پیش‌زمینه عملیات خیبر.

- اشاره به وضعیت زمین منطقه (هور، آب‌گرفتگی، نیزار و مرداب) و ایجاد پد به عنوان راه تدارکاتی.

- شرح کمک‌های تسلیحاتی غرب؛ به‌ویژه سلاح‌های شیمیایی به عراق و استفاده از آنان در عملیات‌های خیبر و بدر.

- بیان وضعیت سخت شناسایی در منطقه عملیاتی.

- تشریح برتری تجهیزاتی ارتش عراق، تلفات یگان‌های خودی و شرایط سخت امداد رسانی به مجروحان.

- موفقیت لشکر ۵ نصر و رشادت‌های بسیجیان این یگان.

- سیره و کیفیت شهادت حاج ابراهیم همت.

- شرح ملاقات راوی با شهید برونسی فرمانده تیپ ۸۱ جوادالائم (ع) و اشاره به سیره وی.

- اشاره به سیره و سلوک شهید سید حسین سعیدی (پسر آیت‌الله سعیدی).

○ نقاط اشتراک و افتراق روایت‌های یادمان طلائی‌ه

یادمان طلائی‌ه نیز همانند یادمان شلمچه به دلیل اجرا شدن عملیات‌های متعدد در آن منطقه، روایت‌های متفاوت و متعددی دارد. روایت دکتر اردستانی را می‌توان نمونه یک روایت معیار و متناسب برای این یادمان دانست. در این روایت به گونه‌ای مطلوب به مباحث نظامی و عملیاتی مرتبط با این منطقه پرداخته شده و در این زمینه اطلاعات مستند و دقیقی در اختیار مخاطب قرار داده شده است. اما این روایت نیز کامل نیست، چراکه مباحث معرفتی آن در مقایسه با مباحث عملیاتی‌اش چندان قوی نیست. شاید بتوان روایت دوم را نیز روایتی مطلوب دانست، زیرا هرچند نسبت به روایت دکتر اردستانی مباحث سیاسی نظامی آن قوت لازم را

بررسی نقاط اشتراک و افتراق روایت‌های ارائه شده در یادمان‌های هویزه، شلمچه، طلائیه و اروندرود

ردیف	نقاط مشترک	ردیف	نقاط افتراق
۱	تشریح موقعیت جغرافیایی منطقه طلائیه.	۱	طلائیه آوردگاه جهاد، مقاومت، شهادت و جانبازی فرماندهان بزرگ [روایت اول].
۲	فلشهای اصلی حمله عراق در ابتدای جنگ (روایت اول، دوم و سوم).	۲	شرح رشادت‌های مهدی باکری در عملیات بدر (روایت اول).
۳	یادآوری رشادت‌های لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص)، لشکر ۱۴ امام حسین (ع) و لشکر ۳۱ عاشورا و سپهر فرماندهان آنها شهین (همت، خرازی و باکری).	۳	دفاع مقدس سرآغاز دوره جدید تاریخ ایران (روایت اول).
۴	شرح عملیات خیبر، ابعاد و محورهای آن (روایت اول، دوم و سوم).	۴	سادگی و بی‌تکلفی فرماندهان در برخورد با رزمندگان (روایت اول).
۵	تبیین نقش و وظایف قرارگاه نصرت سپاه و تلاش‌های کادر فرماندهی آن (شهید علی هاشمی).	۵	علل تداوم جنگ پس از فتح خرمشهر؛ لزوم تعقیب و تنبیه متجاوز (عملیات‌های رمضان و خیبر) (روایت دوم).
۶	کمک‌های تسلیحاتی به عراق و استفاده از سلاح شیمیایی؛ افزایش تلفات خودی (روایت دوم و چهارم).	۶	عملیات خیبر مقدمه تشکیل نیروی دریایی سپاه (روایت دوم).
۷	ولایت‌مداری، تکلیف‌مداری، اخلاص و مقاومت شاخصه‌های رفتاری شهدا	۷	حال و هوای رزمندگان حین عملیات (روایت سوم).
		۸	مواجهه راوی با مصائب خانواده‌های شهیدان مفقود در دوران تفحص (روایت سوم).
		۹	علت نام‌گذاری یادمان طلائیه به قرارگاه حضرت ابوالفضل (ع) (روایت سوم).
		۱۰	تسخیر چاه‌های نفت عراق، پیشزمینه عملیات خیبر (روایت چهارم).
		۱۱	شرایط سخت شناسایی منطقه طلائیه (روایت چهارم).
		۱۲	برتری تجهیزاتی عراق و شرایط سخت امدادرسانی به مجروحان (روایت چهارم).
		۱۳	نقش و خدمات بسیجیان لشکر ۵ نصر (روایت چهارم).
		۱۴	خاطره ملاقات راوی با شهید برونسی فرمانده تیپ ۱۸ جوادالائم (ع) و اشاره به سیره وی (روایت چهارم).
		۱۵	سیره شهید سید حسین سعیدی (پسر آیت‌الله سعیدی)

جدول شماره ۳

سال سیزدهم □ شماره پنجاه و سوم □ تابستان ۱۳۹۴

- درگیری با نیروهای لشکر گارد ریاست جمهوری عراق.
- اشاره به حضور افراد اردنی و مصری در بین نیروهای عراقی.
- شرح در محاصره قرار گرفتن راوی و همزمانش در جاده ام‌القصر.

○ محورهای اصلی روایت سرهنگ محمودی***

- جنگ ما جنگ معنویت بود.
- جنایات داعش یادآور جنایات حزب بعث، کومه‌له و دمکرات.
- بیان مشکلات عبور از اروند و مخاطرات آن.
- ویژگی‌های آب رودخانه اروند (جزرومد).
- موانع و استحکامات ساحل غربی اروند (عراق).
- شرح عملیات، مشکلات شب اول عملیات و امدادهای غیبی.
- شرح درگیری گردان حضرت ابوالفضل^(ع) لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) با لشکر گارد و انهدام آن.
- یادی از تلاش‌های مهندس شریفی و جهاد خراسان در ساخت پل بعثت.
- بیان به رشادتهای نیروهای لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) (گردان یونس) در عملیات کربلای ۳ [انهدام سکوه‌های البکر و العمیه].

○ محورهای روایت دکتر نصری****

- فرازی از وصیت‌نامه شهید رضا نادری (عملیات مرصاد).
- موقعیت جغرافیایی منطقه و مشخصات رودخانه اروند.
- علل انتخاب منطقه فاو برای عملیات و شش ماه کار شناسایی و اطلاعاتی در این منطقه.

*** . گزارش روایت سجاد قربانپور از روایت سرهنگ محمودی در یادمان اروندرود، ۱۳۹۳/۱۲/۲۶.
**** . گزارش روایت عقیل انبارداران از روایت آقای نصری در یادمان اروندرود، ۱۳۹۳/۱۲/۲۵.

روایت‌های زیادی ضبط شده که چهار مورد از آنها (روایت محمدطاهای عمویی، روایت احمدرضا مختاری، روایت سرهنگ محمودی و روایت دکتر نصری) در این نوشتار مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است.

○ محورهای اصلی روایت محمدطاهر عمویی*

- تشریح اجمالی موقعیت جغرافیایی منطقه عملیات.
- تمهیدات و اهداف عملیات (مطالعه روی حرکات آب، اصول حفاظتی و امنیتی، اقدامات مهندسی، عملیات فریب و اهداف عملیات).
- شرح عملیات والفجر ۸ (تدبیر و توکل در عملیات).
- ارتباط نماز شب و پیشروی کار رزمندگان (سبک زندگی اسلامی).
- اشاره به جمله‌ای از مقام معظم رهبری درخصوص توکل و ایمان به‌عنوان مولفه‌های اساسی قدرت رزمندگان.
- اشاره به پایبندی رزمندگان به نظام جمهوری اسلامی و ناکامی دشمن در برابر آنان
- بیان موضوعات اعتقادی و اخلاقی مانند عشق به ائمه، به‌ویژه امام حسین^(ع) عامل مؤثر در جذب دل‌ها به مناطق عملیاتی بوده است.

○ محورهای اصلی روایت احمدرضا مختاری**

- شرکت راوی در عملیات به‌عنوان رزمنده در لشکر ۲۵ کربلا.
- شرح عملیات: شکستن خط توسط لشکر ۲۵ کربلا.
- غافلگیری کامل فرماندهان عراقی و عدم باور دشمن درباره اینکه فاو منطقه اصلی عملیات است.

* . گزارش حجت الله کریمی از روایت محمدطاهر عمویی در یادمان اروندرود، ۱۳۹۳/۱۲/۲۵.
** . گزارش عقیل انبارداران از روایت احمدرضا مختاری در یادمان اروندرود، ۱۳۹۳/۱۲/۲۳.

این منطقه عملیات‌های کمتری نسبت شلمچه و طلائیه انجام شده، تعداد روایت‌ها نیز بالطبع کمتر است. موضوع روایت‌های این یادمان محدود به عملیات‌های کربلای ۳ و والفجر ۸ و وقایع مربوط به این دو عملیات است. برای مثال، در جریان عملیات والفجر ۸، درگیری لشکرهای امام حسین^(ع) نجف، عاشورا و علی بن ابی طالب^(ع) با نیروهای لشکر گارد ریاست جمهوری عراق و انهدام این لشکر در مرحله دوم عملیات ظرفیت یک روایت مستقل را دارد. غافلگیری عراق، حملات وسیع شیمیایی عراق، آماده سازی منطقه برای عملیات، شکستن خط، محور ام‌القصر، رأس البیشه و... هر کدام ظرفیت روایت مستقلی را دارند و با انتخاب یکی از آنها و استفاده از سایر موضوعات نیز می‌توان روایت تلفیقی ارائه نمود.

جمع‌بندی و ارائه پیشنهاد

مطالعه و بررسی روایت‌های یادمان‌های استان خوزستان چند نکته ضروری را نمایان می‌سازد:

- ۱- به دلیل کثرت وقایع و بازیگران؛ اعم از فرماندهان شاخص یا یگان‌های عملیاتی اصلی و... و در نهایت سلايق راویان، روایت‌های متنوع و متعددی ذکر می‌شود که نقاط مشترک کمی دارند.
- ۲- راوی در هر یادمان می‌کوشد شمه‌ای از وضعیت زمین منطقه، تاریخچه‌ای از عملیات‌های نظامی، حوادث و شخصیت‌های شاخص و تأثیرگذار در آن منطقه و ارتباط این مطالب با مباحث معرفتی جنگ را برای مخاطبان بیان کند؛ بنابراین، موضوعات مطرح‌شده و چگونگی بیان آنها توسط راوی به داشته‌ها و توان وی برمی‌گردد.
- ۳- باتوجه به اینکه استان‌ها و نهادهایی متعدد به اعزام راویان به مناطق عملیاتی راهیان نور اقدام می‌کنند و بالطبع هر کدام از آنها به جنگ و موضوع دفاع مقدس، از منظر خاص خود می‌نگرند، در نتیجه شاهد تفاوت نگاه‌ها در روایت‌های بیان‌شده هستیم.

- موقعیت نظامی منطقه و مشخصات کلی عملیات در منطقه فعلی.

- الگوهایی که از حماسه والفجر ۸ می‌توان برای جامعه امروز کشور برداشت کرد:

الف) باور رزمندگان به خدا و توسل به ائمه، خودباوری و ایمان رزمه‌های پیروزی عملیات والفجر ۸ بودند.

ب) موانع امروز تحریم‌ها، جنگ نرم و هجوم فرهنگی و فشارهای بین‌المللی است.

- اشاره به ضربه سنگین گردان حضرت ابوالفضل^(ع)

لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) به لشکر گارد (ایمان و ایثار).

- سیره شهید تصاعدیان

(شهید عملیات والفجر ۸)؛ ایمان

به احساس مسئولیت و تعهد.

- نگرانی مقام معظم رهبری

از چگونگی پیاده سازی اقتصاد

مقاومتی توسط مردم و تأکید بر

ولایت‌مداری با تاسی از شهدا.

○ نقاط اشتراک و افتراق

روایت‌های یادمان اروند

در میان روایت‌های یادمان

شهدای اروند، روایتی که بتوان

آن را از نظر قوت تحلیل و

دسته‌بندی مطالب برتر از سایر

روایت‌ها دانست، ارائه نشده است. روایت‌ها تقریباً در

یک سطح بوده و هر کدام ضعف‌ها و مزیت‌هایی دارند

و روایت دوم (مختاری) به لحاظ شکل و محتوا از

سایر روایت‌ها ضعیف‌تر است. در جدول زیر نقاط

اشتراک و افتراق روایت‌های یادشده در یادمان اروند

ذکر شده است.

ظرفیت‌های یادمان اروند برای بیان روایات

در یادمان شهدای اروند به دلیل اینکه در

به دلیل کثرت وقایع و بازیگران؛ اعم
از فرماندهان شاخص یا یگان‌های
عملیاتی اصلی و... و در نهایت
سلايق راویان، روایت‌های متنوع
و متعددی ذکر می‌شود که نقاط
مشترک کمی دارند.

ردیف	نقاط مشترک	ردیف	نقاط افتراق
۱	تشریح اجمالی موقعیت جغرافیایی منطقه ارونند (اروایت اول، دوم و سوم).	۱	پایبندی رزمندگان به نظام و ناکامی دشمن (روایت اول)
۲	اهداف و تمهیدات عملیات والفجر ۸ (مطالعه روی حرکات آب، مشکلات و مخاطرات آن، اصول حفاظتی، اقدامات مهندسی)	۲	عشق به ائمه موجب محبوبیت شهدا و کشاننده دل‌ها به مناطق جنگی (روایت اول).
۳	شرح عملیات والفجر ۸ بیان مشکلات و امدادهای غیبی.	۳	خط‌شکنی در عملیات والفجر ۸ توسط لشکر ۲۵ کربلا (روایت دوم).
۴	ایمان، تلاش، تدبیر و توکل رمز پیروزی در عملیات والفجر ۸.	۴	غافل‌گیری کامل فرماندهان عراقی و عدم باور دشمن درباره اینکه فاو منطقه اصلی عملیات است. (روایت دوم).
۵	درگیری رزمندگان لشکر ۱۴ امام حسین ^(ع) با نیروهای لشکر گارد ریاست جمهوری عراق (روایت دوم، سوم و چهارم).	۵	حضور افراد اردنی و مصری در بین نیروهای ارتش عراق (روایت دوم).
		۶	تشریح محاصره قرارگرفتن راوی و هم‌زمانش در جاده ام‌القصر (روایت دوم).
		۷	جنگ ما جنگ معنویت بود (روایت سوم).
		۸	جنايات داعش یادآور جنايات حزب بعث، کومه‌له و دمکرات (روایت سوم).
		۹	موانع و استحکامات ساحل غربی ارونند (روایت سوم).
		۱۰	گرامی‌داشت یاد مهندس شریفی و جهاد خراسان در ساخت پل بعثت (روایت سوم).
		۱۱	رشادت نیروهای لشکر ۱۴ امام حسین ^(ع) در عملیات کربلای ۳ و انهدام سکوهای نفتی البکر و العمیه عراق (روایت سوم).
		۱۲	فرازی از وصیت‌نامه شهید رضا نادری (شهید عملیات مرصاد)؛ (روایت چهارم)
		۱۳	سیره شهید تصاعدیان (شهید عملیات والفجر ۸)؛ ایمان، مسئولیت‌پذیری و تعهد (روایت چهارم).
		۱۴	تأکید بر ولایت‌مداری و نگرانی مقام معظم رهبری در مورد اجرا شدن اقتصاد مقاومتی

جدول شماره ۴

۴- نکته دیگر اینکه نوع مطالب بیان شده در هر یادمان ارتباط مستقیمی با وضعیت آب و هوایی، زمان و اقتضائات مربوط به مخاطبین (سن، جنسیت، تحصیلات و...) و انتظارات آنها از راوی پیدا کرده است.

۵- روایت‌های صحیح و غیرتکراری در یادمان‌ها باید تمهیداتی از قبیل آموزش‌های مستمر و مفید همراه با برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های مرتبط، برقراری ارتباط بین راویان و مراکز پژوهشی و اسنادی و عرضه بسته‌های فرهنگی به آنان و... اندیشیده شود. راه کار پیشنهادی این است که در هر همه موارد ضروری و تعیین کننده عملیات‌ها شامل: زمین، استعداد طرفین، اقدامات نیروهای خودی و دشمن (ابتکارات و ...) به طور دقیق بررسی شود

و موارد مشترک در هر عملیات استخراج گردد و به عنوان اساس کار و رکن اصلی روایت به همه راویان کاروان‌ها ابلاغ شود. هر راوی باید «ستون فقرات» را گفته و بعد از آن روایت خود را به هر نحو که می‌خواهد روایت کند؛ مثلاً در عملیات‌های یادمان فکه (والفجر مقدماتی و والفجر ۱) و یادمان شلمچه (کربلای ۴ و ۵) موضوع موانع و استحکامات نفوذناپذیر و گسترده عراق و تمهیدات بسیاری که ایران در طول ماه‌ها به منظور مقابله با این استحکامات اندیشیده بود، در همه روایت‌ها برجسته می‌باشد. در یادمان طلائیه (خیبر و بدر) و اروندرود (الفجر ۸) نیز به دلیل وضعیت خاص منطقه خلاقیت و ابتکار عمل پررنگ‌تر از سایر مباحث است، که می‌بایست بر آنها تأکید شود.